

Vosmaatweg 2/2a te Vriezenveen

- Quickscan flora en fauna in het kader van de Wet natuurbescherming –

Opdrachtgever	De Omgevingsadviseurs
Datum veldbezoek	10 november 2022
Kenmerk rapport	Q2022-JMW-4003 - Quickscan flora en fauna Vosmaatweg 2/2a te Vriezenveen
Datum rapport	26 november 2022
Versie	V1.0
Auteur	ing. J.M. de Wever
Controle	ing. W. Egging

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10, 7424 DM Deventer

Bezoekadres: Keulenstraat 10, 7418 ET Deventer

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	DOELSTELLING	4
1.3	VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	4
1.4	GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	5
2	ONDERZOEKSOPZET	6
2.1	BRONNENONDERZOEK	6
2.2	VELDBEZOEK	6
3	PLANGEBIED EN BEOOGDE INGEPEN	7
3.1	PLANGEBIED	7
3.2	GEWENSTE TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN INGEPEN	9
4	BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK EN TOETSING	12
4.1	BEVINDINGEN EN TOETSING BESCHERMDE GEBIEDEN/ HOUTOPSTANDEN	14
4.2	BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK, VELDONDERZOEK EN TOETSING SOORTEN	14
5	CONCLUSIE	22
6	VRIJBLIJVEND ADVIES	23

BIJLAGEN

1. Waarnemingen NDFF
2. Wettelijk kader
3. Lijst beschermde soorten
4. Jaarrond beschermde nesten
5. Bronnen

1 INLEIDING

In opdracht van De Omgevingsadviseurs heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Vosmaatweg 2/2a te Vriezenveen (gemeente Twenterand) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Vriezenveen en betreft diverse agrarische opstallen en de directe omgeving ervan. De bedrijfswoningen huisnummer 2 en 2a behoren niet tot het plangebied.

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens, in het kader van de R.v.R-regeling, alle bedrijfsgebouwen, met uitzondering van de twee woningen te amoveren. Ten compensatie zal er een nieuwe woning en drie bijgebouwen worden teruggebouwd. Tevens wordt er een nieuw inrit gerealiseerd. In verband met de Wet natuurbescherming (Wnb) is het noodzakelijk om voorafgaande aan ruimtelijke ingrepen en inrichting te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- wat is de juridische status van deze soorten?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten?
- ligt het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden, zoals het NNN of Natura2000-gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende) maatregelen genomen te worden?
- dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden?
- dient er een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek. Aan de hand van expert-judgement en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten. Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. EcoTierra is niet verantwoordelijk voor de gevolgen die kunnen voortvloeien uit het missen van soorten. Het blijft natuur waardoor moeilijk waarneembare soorten kunnen worden gemist of mogelijke vestiging van exemplaren na het onderzoek kan plaatsvinden.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Afhankelijk van de aangetroffen soorten is de rapportage drie of vijf jaar geldig. Voor Habitatrichtlijnsoorten en vogels met een jaarrond beschermd nest dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd met als voorwaarde dat er weinig (fysieke) veranderingen hebben plaatsgevonden in het plangebied.

2 ONDERZOEKSOPZET

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een bronnenonderzoek en vervolgens is de locatie bezocht.

2.1 Bronnenonderzoek

Voor het bronnenonderzoek zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder de NDFF) geraadpleegd. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er relevante soorten voorkomen binnen of in de omgeving van het plangebied. De NDFF is op 7 november 2022 geraadpleegd. Er is met name gekeken naar jaarrond beschermde nesten, Habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde soorten (niet vrijgestelde soorten Gelderland). Bijlage 1 geeft de resultaten weer van het NDFF-onderzoek. Het betreft hier ook waarnemingen van bijvoorbeeld foeragerende en overvliegende exemplaren.

Diverse kaarten (waaronder NNN, Natura2000 en Natuurbeheerplan) van de provinciale site overijssel.databank.nl zijn geraadpleegd in november 2022.

Ter voorbereiding is het Ruimtelijk kwaliteitsplan van LabelTIEN (november 2022) bestudeerd.

Tevens is het monitoringsverslag van Fayersheide 2019 (Anke Heij, december 2019) bestudeerd. In dit verslag worden de inventarisatiegegevens van de Fayersheide besproken.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op 10 november 2022 overdag bezocht. Ten tijde van het veldbezoek was het zonnig bij een temperatuur van rond de 15°C.

Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek goed toegankelijk. Door veel opgeslagen spullen waren de ligboxstallen echter niet grondig te onderzoeken. De directe omgeving van het plangebied is tijdens het veldbezoek eveneens bekeken. Zo is ook het natuurgebied Fayersheide bezocht. Gedurende het onderzoek is de initiatiefnemer geïnterviewd.

Er is tijdens het veldonderzoek zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, hollen, uitwerpselen, haren en dergelijke).

Het onderzoek is uitgevoerd door ecooloog ing. J.M. de Weaver. De ecologen van EcoTierra-ecologisch adviesbureau hebben een relevante HBO-studie gevolgd. Tevens worden diverse relevante cursussen gevolgd, symposia en congressen bezocht en diverse vakbladen en nieuwsbrieven gelezen om de laatste ontwikkelingen te volgen. De onderzoekers zijn in het bezit van diverse certificaten, waaronder 'Zorgvuldig handelen Wet natuurbescherming, ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, niveau 4, IPC Groene Ruimte (door Stadswerk erkend certificaat)'.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN

In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven.

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Vriezenveen en betreft diverse agrarische opstallen en enkele groenstructuren rondom. De opstallen bestaan uit twee ligboxenstallen (golfplaten met deels isolatiepanelen), een hooiberg (metalen dak en wanden), een werktuigenberging/ loods (golfplaten en damwandplaten) en een mestsilo. De woningen met huisnummer 2 en 2a zijn geen onderdeel van het plangebied, evenals de groenstructuren aan de oost- en westzijde.

De directe omgeving bestaat uit het overige deel van het perceel met de twee woningen en bijbehorende tuin en groenstructuren, agrarische percelen, infrastructuur en ten zuidwesten ligt het natuurgebied Fayersheide. Ten noorden ligt een bosgebied.

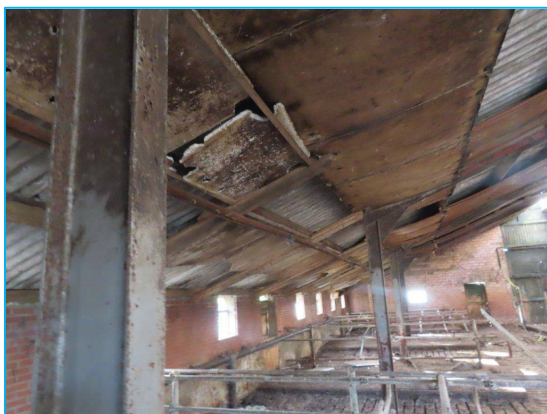
Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: PDOK).

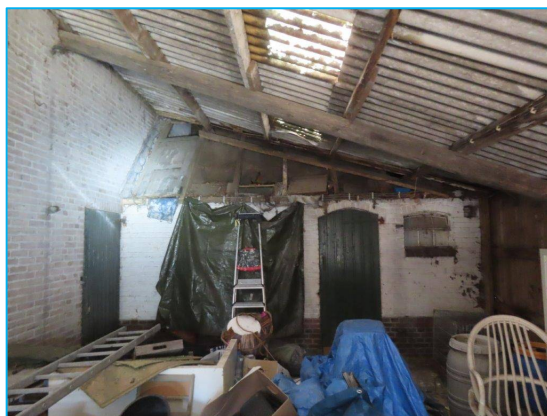
Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren ligboxenstallen.

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren ligboxenstallen.

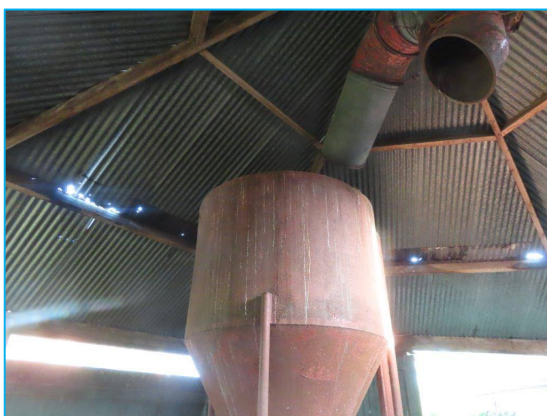
Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren ligboxenstallen binnenkant.

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren ligboxenstallen binnenkant.

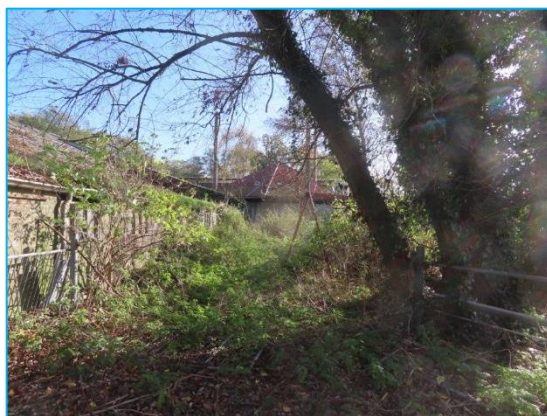
Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren werktuigenberging/ loods

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren hooiberg.

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren mestilo en voerplaten.

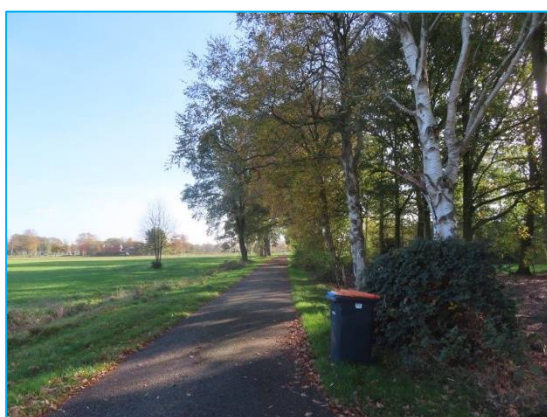
Foto's: Indrukken plangebied. De te verwijderen groenstructuren.

Foto's: Indrukken omgeving. De te behouden woningen.

Foto's: Indrukken directe omgeving. De te behouden groenstroken aan west/ en oostzijde.

Foto's: Indrukken omgeving. Vosmaatweg en pad naar Fayersheide toe.

Foto's: Indrukken omgeving. Fayersheide.

3.2 Gewenste toekomstige situatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens, in het kader van de R.v.R-regeling, alle bedrijfsgebouwen, met uitzondering van de twee woningen te amoveren. Vosmaatweg 2 is deels geïntegreerd in een van de ligboxenstallen. Er zullen derhalve wel werkzaamheden bij gevels gebeuren op de plekken die overlappen. Ten compensatie zal er een nieuwe woning en drie bijgebouwen worden teruggebouwd. Er zullen enkele groenstructuren worden gerooid. In het oostelijke deel van het plangebied zal een nieuwe inrit komen.

Voor verdere informatie over de gewenste situatie dient het Ruimtelijk Kwaliteitsplan van LabelTIEN bestudeerd te worden.

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Afbeelding 2: Gewenste toekomstige situatie (bron: LabelTIEN).

Latijnse naam	Nederlandse naam	Aanplantmaat	Plantafstand	%	Aantal
1. BEUKENHAAG					
<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk	80-100	4 per meter		424
2. HOUTSINGEL					
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els	80-100	1 st/ 1 m2	40%	218
<i>Betula pubescens</i>	Zachte berk	80-100	1 st/ 1 m2	20%	104
<i>Euonymus europaeus</i>	Kardinaalsmuts	60-80	1 st/ 1 m2	10%	52
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	60-80	1 st/ 1 m2	20%	104
<i>Rosa canina</i>	Hondsroos	60-80	1 st/ 1 m2	10%	104
3. BOMENLAAN					
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Paardekastanje	10-12	Solitair	100%	1

Afbeelding 3: Landschappelijke inrichting (bron: LabelTIEN).

4 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK EN TOETSING

Hieronder worden de bevindingen van het onderzoek weergegeven. Tevens vindt er een toetsing aan de Wet natuurbescherming plaats en zal er gekeken worden of er gevolgen kunnen zijn voor het Natuurnetwerk Nederland of overige beschermde natuurgebieden.

4.1 Bevindingen en toetsing beschermde gebieden/ houtopstanden

In de database van de provincie Overijssel is af te lezen dat het plangebied niet is gelegen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en/ of de Zone ondernemen met natuur en water buiten de NNN. De meest nabije NNN ligt op circa 3 kilometer afstand.

- In Overijssel is aangaande het GNN/ de GO geen externe werking van toepassing. Vervolgstappen, zoals een Nee, tenzij-toets, zijn dus niet aan de orde.

Op circa 3.000 meter is het Natura2000-gebied "Engbertsdijkerven" gelegen.

Door de onderlinge afstand is er geen rechtstreekse aantasting (door bijvoorbeeld licht, trillingen, geluid of menselijke aanwezigheid) of indirecte aantasting (door bijvoorbeeld verdroging) te verwachten op soorten die voor dit Natura2000-gebied zijn aangewezen.

- Verdere toetsing aan Natura2000 (soorten) is niet noodzakelijk.

Thema's als vermeting/ verzuring (stikstof) vallen niet onder de reikwijdte van onderhavige quickscan flora en fauna. De sinds 1 juli 2021 aangenomen wet Stikstofreductie en Natuurverbetering is sinds de recentelijke uitspraak van de RvS komen te vervallen. Het is niet bekend welke ingrepen (en op welke wijze) gaan plaatsvinden. Waarschijnlijk is er sprake van (een tijdelijke) stikstoftoename.

- Waarschijnlijk wordt er een AERIUS-berekening noodzakelijk geacht door bevoegd gezag.

Er worden in het kader van de voorgenomen ingrepen meerdere bomen gekapt. Het exacte aantal is niet bekend.

- Het onderdeel 'houtopstanden' van de Wet natuurbescherming zal naar verwachting van toepassing zijn (bij houtopstanden van minimaal 1.000m² (of bv enkele exemplaren in zo een houtopstand) en rijbeplantingen van meer dan twintig bomen die buiten de grenzen van de bebouwde kom houtopstanden vallen). Er dient dan een ontheffing houtopstanden Wnb te worden aangevraagd.

Tevens zal er mogelijk gemeentelijk beleid (kapvergunning) met betrekking tot de kap van toepassing.

Het is raadzaam om bij de gemeente te informeren wat er exact verwacht wordt.

4.2 Bevindingen bronnenonderzoek, veldonderzoek en toetsing soorten

NDFF

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens van NDFF (tot 10 jaar terug, geraadpleegd op 7 november 2022).

- Binnen het plangebied zijn relevante waarnemingen aangetroffen uit 2014 en 2015 van roepende exemplaren van steenuil, kerkuil en ransuil. In de directe omgeving zijn relevante waarnemingen van egel, bunzing, gewone dwergvleermuis, buizerd, steenuil, ransuil, torenvalk, boerenzwaluw, gierzwaluw en levendbarende hagedis.

Openbare rapportages

Er zijn geen relevante openbare rapportages gevonden van het daadwerkelijke plangebied. In het geraadpleegde monitoringsrapport van de Fayersheide komen relevante soorten naar voren zoals ransuil, buizerd en steenmarter. De in de NDFF genoemde levendbarende hagedis is ondanks gericht onderzoek daar dat jaar niet waargenomen, evenals de boomkikker niet. De poelkikker is wel waargenomen.

Interview in het veld

De initiatiefnemer gaf aan dat er in het verleden wel eens een kerkuil had gezeten. Er hangt in de hooiberg een kerkuilenkast. Deze is echter al geruime tijd geleden dicht gemaakt door de vorige bewoners.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er binnen het plangebied geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen. Er zijn slechts algemene soorten aanwezig die zijn te vinden op verstoorde en voedselrijke bodems. Tevens zijn er tijdens het bronnenonderzoek geen waarnemingen van beschermde soorten aangetroffen.

- Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied en in de omgeving diverse vogelsoorten waargenomen zoals merel, roodborst, huismus, spreeuw, houtduif, Turkse tortel, koolmees en pimpelmees.

Het plangebied is met name onderzocht op sporen en geschiktheid voor soorten met een jaarrond beschermd nest.

Huisemus

In de loods zijn foeragerende huismussen waargenomen. Ook zijn er diverse sporen en oude nesten van de huismus aanwezig. Sommige van de exemplaren waren te vinden op de nestlocaties. In de overige opstallen zijn geen exemplaren of nesten aangetroffen. Mogelijk dat er ergens een verstopt nest aanwezig is.

Er kan dus vanuit gegaan worden dat er binnen het plangebied gebroed wordt door huismus.

Foto's: Huismus bij nestlocatie en fecaliën onder nestlocatie.

Foto's: Nestlocaties huismus in loods.

Er zullen door de sloopwerkzaamheden jaarrond beschermde nesten van huismus verloren gaan. Dit is niet toegestaan bij de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen hoeveel nesten er aanwezig zijn en waar deze nesten zich bevinden dient er een nader onderzoek naar huismus plaats te vinden. Tijdens dit onderzoek dient ook de significantie van het aanwezige groen vastgesteld te worden. Het nader onderzoek dient plaats te vinden conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, versie 2,0, juni 2022, 2x overdag in de periode 1 april tot 15 mei).

Wanneer duidelijk is hoeveel nesten er verloren gaan en wat de functie is van het te verwijderen groen dient er een ontheffing Wnb bij de provincie aangevraagd te worden. In het kader van de ontheffing dienen mitigerende maatregelen genomen te worden, zoals het creëren van (tijdelijke) nestlocaties.

Kerkuil

In de opstallen zijn sporen (veren, fecaliën en braakballen) van de kerkuil aangetroffen. De meeste sporen waren oud. Volgens de NDFF is de kerkuil hier ook enkele jaren geleden waargenomen.

Foto's: Sporen kerkuil.

Er zijn diverse plekken voor de kerkuil om te verblijven en voor te planten. Met name achter de isolatiepanelen en bij hokken in beide ligboxenstallen is geschikte ruimte aanwezig voor deze soort. In de hooiberg hangt een kerkuilenkast. Deze kast is echter in het verleden dichtgemaakt. Er zijn in de hooiberg ook sporen te vinden. In de loods zijn geen sporen van kerkuilen gevonden.

Foto's: Geschikte roets- en broedplekken voor kerkuil.

Mogelijk gaat er door de sloopwerkzaamheden een jaarrond beschermd nest/ roestplek verloren van de kerkuil. Dit is niet toegestaan bij de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of en hoe de kerkuil gebruik maakt van de opstallen dient er een nader onderzoek plaats te vinden. Het nader onderzoek dient plaats te vinden op basis van het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12, versie 1,0, juli 2017, 3x in de periode 1 februari – 15 oktober). Hierbij kan gebruik gemaakt worden van cameravallen, bronnenonderzoek bij uilenwerkgroepen en onderzoek tijdens het huismussen- en steenuilenonderzoek. De bevindingen kunnen leiden tot het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen.

Steenuil

De aanwezigheid van een jaarrond beschermde nest- of roestplek van steenuil kon tijdens het veldbezoek eveneens niet worden uitgesloten. Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van een exemplaar. Echter, gezien de vermelding op NDFF en de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen is uitsluiten niet mogelijk.

Om vast te stellen of en eventueel hoe de steenuil het plangebied gebruikt dient er een nader onderzoek naar steenuil plaats te vinden. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden op basis van het Kennisdocument Steenuil (BIJ12, versie 1.0, juli 2017). Hierbij kan gebruik gemaakt worden van cameravallen, bronnenonderzoek bij uilenwerkgroepen en onderzoek tijdens het huismussenonderzoek. Er dient zeker 1 avondonderzoek plaats te vinden in de periode 15 februari- 15 april.

De bevindingen kunnen leiden tot het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen.

Ransuil

De op de NDFF vernoemde ransuil roest en broedt in bomen. In de mogelijk te kappen bomen zijn geen nesten waargenomen die door deze soort gebruikt kunnen worden. De te kappen bomen zijn geen winterbomen, de bomen zijn in de winter niet groenblijvend.

Gericht nader onderzoek naar deze ransuil wordt niet noodzakelijk geacht. Wel dient er tijdens de overige onderzoeken gelet te worden op aanwezigheid van deze soort in de directe omgeving. Dit in verband met externe werking/ versturende werkzaamheden.

Horsten roofvogels

Er zijn in of nabij de te kappen bomen geen horsten of oude kraaiennesten waargenomen. Broedplekken van roofvogels kunnen derhalve worden uitgesloten.

Gierzwaluw

De te amoveren opstallen zijn niet geschikt voor deze holtebroeder die met name in dorpen en steden broedt. De aanwezigheid van nesten van deze soort is uitgesloten.

Boerenzwaluw

Er zijn geen oude nesten waargenomen van boerenzwaluw. Volgens de initiatiefnemer komen er tegenwoordig ook geen broedgevallen meer voor. Vaak verdwijnen boerenzwaluwen ook wanneer het veel weg is.

Gericht onderzoek naar deze soort wordt niet noodzakelijk geacht. Wel dient er tijdens de andere onderzoeken op deze soort gelet te worden. Wellicht dat er een verborgen nest (in Overijssel jaarrond beschermd) aanwezig is, waardoor broedgevallen niet volledig uit te sluiten zijn. Met name de ligboxenstallen waren niet zeer grondig te onderzoeken.

Huiszwaluw

Er zijn geen nesten (resten ervan) waargenomen bij de te amoveren opstallen. Broedgevallen van deze soort binnen het plangebied zijn uit te sluiten.

Categorie 5 nesten

Categorie 5 nesten zijn nesten die in principe niet jaarrond beschermd zijn, tenzij er ecologisch zwaarwegende motieven zijn (geen enkel andere broedplek nabij bijvoorbeeld). Er kunnen soorten als spreeuw broeden binnen het plangebied. Er is een groep spreeuwen waargenomen op het erf.

Foto: Spreeuwen op het erf.

In de toekomstige situatie zijn er voldoende alternatieve broedplekken voor spreeuw en andere soorten van categorie 5 aanwezig. Er is derhalve geen sprake van een jaarrond beschermde status.

Soorten zonder jaarrond beschermd nest

Gezien het karakter van het plangebied zullen soorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd is broeden in het plangebied. De sloop- en rooiwerkzaamheden dienen derhalve buiten het broedseizoen plaats te vinden of te starten (broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus, afhankelijk van soort en weersomstandigheden). Het gaat erom of een broedgeval wordt verstoord/ vernietigd of niet. Rooiwerkzaamheden mogen pas uitgevoerd worden na afronding van alle nadere onderzoeken.

Grondgebonden zoogdieren

Steenmarter

Het plangebied vormt geschikt habitat voor de steenmarter en de opstallen zijn toegankelijk en geschikt voor deze soort. Steenmarters gebruiken (hooi)zolders, ruimtes onder het dak, schuurtjes, maar ook stenenstapels, dichte groenstructuren of takkenhopen als verblijfplaats. Dergelijke elementen zijn binnen het plangebied veelvuldig te vinden. Er zijn binnen het plangebied geen sporen, zoals afgebeten veren of latrines, aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een steenmarter. Echter, het plangebied was niet volledig en grondig te onderzoeken op dergelijke sporen. De steenmarter wordt ook genoemd in het monitoringsrapport van het tegenover gelegen natuurgebied.

Mogelijk gaat er door de ingrepen een verblijfplaats verloren. Dit is niet toegestaan bij de Wnb, de verblijfplaats van een steenmarter is jaarrond beschermd. Tijdens de nadere onderzoeken dient gelet te worden op sporen en de aanwezigheid van steenmarters. Daarnaast dienen er cameravallen geplaatst te worden.

Mogelijk dienen er naar aanleiding van het nadere onderzoek een ontheffing aangevraagd te worden en/ of mitigerende maatregelen genomen te worden.

Functioneel leefgebied van de steenmarter gaat niet verloren, daar is voldoende van in de directe omgeving.

Kleine marterachtigen

Het plangebied is eveneens geschikt voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing). Onder andere de aanwezige bosschages, opstallen en holtes in de bodem zijn geschikt als voortplantingsplek en schuilplek voor kleine marterachtigen. Tijdens het veldbezoek zijn geen kleine marterachtigen waargenomen, maar kleine marterachtigen laten zich ook maar zelden zien. Op de NDFF zijn meldingen van bunzing gevonden.

Mogelijk gaan er door de ingrepen verblijfplaatsen en significant leefgebied verloren. Dit is niet toegestaan bij de Wet natuurbescherming, de verblijfplaats van een kleine marterachtige is in Overijssel jaarrond beschermd. Tijdens de nadere onderzoeken dient gelet te worden op sporen en exemplaren van de kleine. Daarnaast dienen cameravallen en Mostela's en/of struikrovers geplaatst te worden om vast te stellen of exemplaren van deze soortgroepen voorkomen. Als richtlijn voor het onderzoek wordt het document 'Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming', provincie Noord-Brabant, 2017 aangehouden.

Mogelijk dienen er naar aanleiding van het nadere onderzoek een ontheffing aangevraagd te worden en/ of mitigerende maatregelen genomen te worden.

Overige marterachtigen

De boommarter en verblijfplaatsen van de das worden niet verwacht op een dergelijke locatie. Er zijn tevens geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van deze soorten. Aantasting van jaarrond beschermde verblijven of leefgebied van deze soorten is niet aan de orde.

Egel

Het plangebied is geschikt voor egel. Met name de aanwezige groenstructuren zijn geschikt als voortplantingsplek en schuilplek, maar egels verblijven soms ook in opstallen. Tijdens het veldbezoek zijn geen egels waargenomen, maar egels laten zich overdag ook niet zien. Op de NDFF zijn meldingen van egel gevonden.

Mogelijk gaan er door de ingrepen verblijfplaatsen en significant leefgebied verloren. Dit is niet toegestaan bij de Wet natuurbescherming, de verblijfplaats en significant leefgebied van egel zijn in Overijssel jaarrond beschermd. Tijdens het avondonderzoek steenuil dient gelet te worden exemplaren van egel.

Daarnaast kunnen de cameravallen en struikrovers die geplaatst dienen te worden voor kleine marterachtigen en steenmarters ook egels vastleggen.

Mogelijk dienen er naar aanleiding van het nadere onderzoek een ontheffing aangevraagd te worden en/ of mitigerende maatregelen genomen te worden.

Eekhoorn

Binnen het plangebied zijn geen nesten/ verblijfplaatsen van eekhoorn aangetroffen. Er zijn ook geen eetsporen aangetroffen.

Overige soorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats

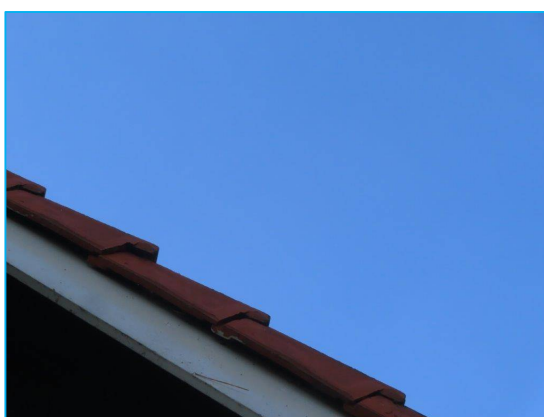
Verblijfplaatsen of significant leefgebied van overige soorten die door de provincie niet zijn vrijgesteld worden in onderhavig plangebied niet verwacht.

Door provincie vrijgestelde soorten

Er komen zeer waarschijnlijk door de provincie vrijgestelde soorten zoals sommige muizen, konijnen en dergelijke voor. Voor vrijgestelde soorten geldt een algehele vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft. Wel is de zorgplicht van toepassing.

Vleermuizen

De te amoveren opstallen zijn niet geschikt bevonden voor vleermuizen. De opstallen zijn tochtig en koud en hebben geen geschikte wegkruipplekken zoals pannendaken, toegankelijke spouwen of dubbele gevelbetimmering. Op de plek waar de woning met de rode pannen gescheiden gaat worden van de ligboxenstal zijn geen vleermuizen te verwachten. Er zijn daar geen geschikte uitvliegplekken aanwezig of te verwachten. De te handhaven woningen zijn wel geschikt bevonden voor vleermuizen, door onder andere open stootvoegen en overhellende gevelpannen.

Foto's: Plek waar woning gescheiden gaat worden (niet geschikt voor vleermuizen). Rechts: geschikte invliegplek vleermuizen bij voorzijde woning.

Er zijn binnen het plangebied geen geschikte bomen (bomen met naar boven ingerotte holtes, loszittende schors en/ of scheuren) waargenomen waarvan boombewonende soorten gebruik kunnen maken.

- Verblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende vleermuizen worden niet verwacht binnen het plangebied.

Er zal door vleermuizen gefoerageerd worden binnen en nabij het plangebied.

-Foerageergebied is alleen beschermd wanneer dit gebied noodzakelijk is om de functionaliteit van een vaste verblijfplaats te behouden. In onderhavige situatie zal dit niet aan de orde zijn.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een vliegroute.

- Er gaan geen significante vliegroutes verloren in het kader van onderhavig project.

Amfibieën, reptielen en vissen

Vissen

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezigheid van vissen kan derhalve worden uitgesloten.

Niet vrijgestelde soorten amfibieën

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezigheid van voortplantingswater van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten.

Landhabitat van niet-vrijgestelde soorten wordt niet verwacht. De waargenomen poelkikker en boomkikker in de Fayersheide zullen daar voortplanten en overwinteren. Het is niet aannemelijk dat deze soort overwintert binnen het plangebied daar er geschikter leefgebied aanwezig is in het natuurgebied zelf.

Vrijgestelde soorten amfibieën

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezigheid van voortplantingswater van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten.

Landhabitat van vrijgestelde soorten (algemene soorten met minder specifieke habitateisen) kan wel worden verwacht. Er zijn binnen het plangebied veel plekken aanwezig waarin gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander kunnen wegkruipen. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Wel is de zorgplicht van toepassing.

Reptielen

Leefgebied van reptielen wordt niet verwacht binnen het plangebied. De waargenomen levendbarende hagedis in de Fayersheide zal daar voortplanten en verblijven. Het is niet aannemelijk dat deze soort verblijft binnen het plangebied daar er geschikter leefgebied aanwezig is in het natuurgebied zelf. Heide en hoogveen vormen namelijk de voorkeurs habitat. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen (RAVON). Tijdens gericht onderzoek in 2019 is deze soort ook niet meer waargenomen in het natuurgebied.

Ongewervelden/ overige soorten

Het ontbreken van specifieke habitats zoals heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken maakt dat de veelal veeleisende Habitatrichtlijnsoorten en exemplaren van de nationaal beschermde soorten van ongewervelden en overige soorten niet te verwachten zijn. In het bronnenonderzoek zijn deze soorten dan ook niet aangetroffen.

- Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande ongewervelden of overige soorten.

De zorgplicht (art 1.11 Wnb)

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

5 CONCLUSIE

Onderdeel	Overtreding Wnb/ overige wetgeving	Nader onderzoek naar/ vervolg actie	Periode	Mitigatie
NNN	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Natura2000				
Soorten	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Stikstof	Niet aan getoetst	Waarschijnlijk AERIUS berekening	N.v.t.	Niet aan getoetst
Houtopstanden	Mogelijk. Wnb en omgevings- vergunning	Ontheffing Wnb en kapvergunning	Buiten broedseizoen van vogels	Waarschijnlijk herplantingsplicht
Flora	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vogels § 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn				
Jaarrond beschermd nest- roestplek Steenuil Broed- en roestplek Met name ligboxenstallen	Mogelijk	Nader onderzoek op basis van Kennisdocument Steenuil. Cameraval en veldbezoek. Navragen uilenwerkgroep	15 februari – 15 april	Mogelijk alternatieve nest- /roestlocaties aanbieden
Kerkuil Broed- en roestplek Met name ligboxenstallen	Mogelijk	Nader onderzoek conform Kennisdocument kerkuil. Cameraval en veldbezoek. Navragen uilenwerkgroep	15 februari – augustus	Mogelijk alternatieve nest- /roestlocaties aanbieden
Huismus Nest Met name loods	Ja	Nader onderzoek conform Kennisdocument Huismus Ontheffing Wnb	1 april-15 mei	Per nest twee (tijdelijke) nestlocaties creëren
Ransuil Roestplek bomen omgeving	Niet direct te verwachten/ externe werking omliggende bomen	Zoeken naar exemplaren	Gedurende andere onderzoeken	Nog niet van toepassing
Boerenwaluw Mogelijk verborgen plek	Niet direct te verwachten	Opletten op broedgevallen	Gedurende andere onderzoeken	Nog niet van toepassing
Functioneel leefgebied Huismus	Mogelijk	Nader onderzoek conform Kennisdocument Huismus	1 april-15 mei	Mogelijk leefgebied aanbrengen

<i>Niet jaarrond beschermd nest</i>	Nee	Zorgplicht	Broedseizoen maart-augustus	Rooiwerkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren of starten. Rooiwerkzaamheden pas uitvoeren na afronding alle nadere onderzoeken
Grondgebonden zoogdieren Habitatrichtlijn en Nationaal <i>Verblijfplaatsen</i> Steenmarter § 3.3. Beschermingsregime andere soorten Kleine marterachtigen § 3.3. Beschermingsregime andere soorten egel § 3.3. Beschermingsregime andere soorten <i>Functioneel leefgebied</i> Kleine marterachtigen	Mogelijk Mogelijk Mogelijk Mogelijk	Nader onderzoek m.b.v. cameravallen Tijdens steenuilenonderzoek Nader onderzoek conform Handreiking Kleine Marters Tijdens steenuilenonderzoek Nader onderzoek m.b.v. cameravallen Tijdens steenuilenonderzoek Nader onderzoek conform Handreiking Kleine Marters	Cameraval maart – oktober en tijdens steenuilenonderzoek Cameraval maart – oktober en tijdens steenuilenonderzoek Cameraval april – oktober en tijdens steenuilenonderzoek Cameraval maart – oktober en tijdens steenuilenonderzoek	Mogelijk alternatieve verblijfplaatsen aanbieden Mogelijk alternatieve verblijfplaatsen aanbieden Mogelijk alternatieve verblijfplaatsen aanbieden Mogelijk alternatief leefgebied aanbieden
Vleermuizen § 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn <i>Vaste verblijfplaatsen</i> <i>Essentiële vliegroute</i>	Nee Nee	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Amfibieën/ reptielen/vissen (niet vrijgestelde soorten)	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Ongewervelden/ overige soorten (streng en strikt beschermde soorten)	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vrijgestelde soorten en alle overige dieren en planten	Met name broedende vogels en amfibieën	Zorgplicht	Altijd	Zoveel mogelijk werken buiten kwetsbare periodes Check uitvoeren voor rooien groenstructuren Aanwezige exemplaren verplaatsen

6 VRIJBLIJVEND ADVIES

Om alvast voor te sorteren op de nader onderzoeken (en eventueel de gevolgen daarvan) kan het verstandig zijn alvast tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen te nemen. Dit kan helpen bij het verkrijgen van bijvoorbeeld een ontheffing. Doordat (mogelijk) aanwezige exemplaren langer de tijd hebben om alternatieve plekken te ontdekken is de eventuele ecologische impact kleiner.

We raden aan om in ieder geval al minimaal 16 huismuskasten (uitgaande van 8 nesten in loods) aan de woningen te plaatsen, onder de overstekken. In ieder geval niet in de felle zon. Hiervoor dienen kasten gebruikt te worden die door bevoegd gezag zijn goedgekeurd. Bedrijven als VivaraPro en Unitura bieden dergelijke kasten aan.

Op het perceel of in de omgeving kunnen al twee kerkuilenkasten en twee steenuilenkasten worden geplaatst. Hiervoor kan de lokale uilenwerkgroep voor worden ingeschakeld.

Bij de nieuwbouw en de inrichting van het terrein kan rekening worden gehouden met soorten door kasten voor vogels en vleermuizen in te bouwen of aan te brengen. Ook voor egels en marterachtigen zijn er effectieve maatregelen te nemen. Over dit zogenaamde natuurinclusief bouwen is tegenwoordig veel te vinden op internet. Een goede site om informatie en inspiratie op te doen is www.bouwnatuurinclusief.nl.

Het is raadzaam om een ecooloog/ ter zake kundige bij aanschaf en plaatsing te betrekken.

Woonwensen vogels en vleermuizen

	 Gierzwaluw	 Huismus	 Huiszwaluw	 Vleermuis
Aantal 	Plaats stenen in groepjes bij elkaar. Afstand tussen de invliegopeningen is minimaal 1 meter	Plaats stenen in groepjes bij elkaar. Afstand tussen de invliegopeningen is minimaal 50 centimeter.	Hang meerdere kunstnesten onder een overstekende dakrand. Witte dakijsten zijn favoriet.	Vleermuizen gebruiken een netwerk van verblijfplaatsen. Zorg voor meerdere inbouwstenen en / of open stootvoegen op verschillende plekken.
Hoogte 	Minimaal 4 meter hoog. Kies een locatie met 6 meter vrije ruimte voor de nesten.	Tussen de 2,5 en 12 meter is ideaal. Bijvoorbeeld vlak onder een dakgoot.	Minimaal 4 meter hoog. Zorg voor een vrije aanlegroute.	Zo hoog mogelijk aan de gevel, dicht bij de dakrand. Minimaal 3 meter hoogte en 3 meter vrije ruimte voor de uitvliegopening.
Oriëntatie 	Noord- of oostgevel. Of in schaduw van een goot of ander bouwelement. Dit voorkomt te hoog oplopende temperaturen in de kast.	Noord- of oostgevel. Of in schaduw van een goot of ander bouwelement. Dit voorkomt te hoog oplopende temperaturen in de kast.	Niet op het noordwesten.	Op iedere gevel! Optimaal is het plaatsen van 2 of meer kasten op verschillende gevels. Vleermuizen kunnen dan zelf een plek kiezen. Dit doen ze op basis van temperatuur en seizoen.
Omgeving 	De omgeving rondom de nestplaats is voor de gierzwaluw minder relevant, de vogel vangt zijn voedsel in de lucht. Wel moeten er voldoende insecten zijn.	Liefst in de buurt van (toekomstige) beschutting en begroeiing.	Waterpartijen en insectenrijk grasland binnen 500 meter zijn ideaal.	Vermijd locaties beschreven door lantaarnpalen, gevelverlichting of andere lichtbronnen.
Afstand tot ramen 	1 meter. Houd meer afstand aan in de buurt van naar buiten openslaande ramen.	1 meter	Niet direct boven een raam. Voorkom overlast van uitwerpselen voorkomen door 50 cm onder de nesten een plankje te bevestigen.	1 meter. Niet direct boven een raam.
Bonus 	Gierzwaluwen houden van hoogte en van plekken waar ze omheen kunnen vliegen. Torens, hoge elementen of locaties op de hoek van een gebouw zijn ideaal.	Huismussen hebben voedsel, water en zand binnen 50 meter nodig. Kies dus voor een locatie aan bijvoorbeeld de tuinzijde van een gebouw, of vlakbij openbaar groen.	Huiszwaluwen zoeken een nest in de buurt van hun geboorteplek. Is er vlakbij een huiszwaluwkolonie aanwezig? Plaats dan zeker kunstnesten!	Vleermuizen houden van een groene, insectenrijke omgeving met veel bomen en hoge struiken. Een nabijgelegen vijver is een pré voor het grootbrengen van jongen.
				

BIJLAGE 1

NDFF

BIJLAGE 2

WETTELIJK KADER

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Flora- en faunawet is op 1 januari 2017 overgaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet dient ter vervanging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet en heeft als doel te komen tot één integrale en vereenvoudigde regeling van de natuurbescherming. Hierbij is de Europese regelgeving als uitgangspunt genomen. In de wet is nog steeds een deling van bescherming van soorten en gebieden (Natura2000).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden.

Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd (Vogelrichtlijn). Sommige soorten genieten een extra bescherming onder het verdrag van Bern of is het nest ervan jaarrond beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

- Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Verstoring van vogels is niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 4 en lid 5). Het is aan de initiatiefnemer om zich ervan te vergewissen – en waar nodig aan te kunnen tonen – dat de op zich verstoring activiteit geen bedreiging vormt voor de vogelsoort en aldus niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3).

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora- en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). Hierdoor was de Flora- en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daarbij is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁶⁾: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

- Ontheffing of vrijstelling

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn.
- Ten slotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De drie criteria op grond waarvan van de verbodsbepalingen afgeweken kan worden, zijn eveneens uit deze twee richtlijnen overgenomen. Dat betekent dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde ‘nee, tenzij-principe’).

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Vrijstellingen kunnen in principe gelden voor alle drie de beschermingsregimes. Vrijstellingen van verbodsbepalingen zoals die gelden voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten, kunnen alleen verleend worden voor in de Europese Vogelrichtlijn of Europese Habitatrichtlijn genoemde belangen. Om soorten vrij te stellen, zal altijd voldaan moeten zijn aan de vereisten van de wet, met name de afweging dat de vrijstelling geen afbreuk mag doen aan het streven de populatie van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (voor Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten) dan wel dat de vrijstelling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoorten.

Belangen voor ontheffingsverlening of vrijstelling onder de Wet natuurbescherming

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere, 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Onder meer op basis van regionale verschillen in de staat van instandhouding van soorten kunnen de vrijgestelde soorten per provincie verschillen.

Overzicht algemene vrijstellingen soorten per provincie

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen d.d. 25 april 2022

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMvB RN art 3.31)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Haas	<i>Lepus europeus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
wettelijke belangen:														
3.10.2.a / Rnb 3.31.d	ikv RO en gebruik van gebieden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.10.2.d	voorkomen onnodig lijden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.10.2.e / Rnb 3.31.b	ikv bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.10.2.f / Rnb 3.31.a	ikv bestendig beheer of onderhoud overig	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.10.2.g	ikv bestendig beheer of onderhoud landschappelijke kwaliteiten bepaald gebied	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.10.2.i / Rnb 3.31.c	bestendig gebruik	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(geldt alleen voor vrijgestelde amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats, en onderzoek & onderwijs		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
verbodsbepalingen:														
art. 3.10, lid 1, onder a	doden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
art. 3.10, lid 1, onder a	vangen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
art. 3.10, lid 1, onder b	beschadigen of vernielen vaste voortplantings- of rustplaatsen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Legenda:

✓ soort is vrijgesteld

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven Wnb 3.10 3e lid

** de vrijstelling is verleend onder specifieke voorwaarden. Doden is niet altijd voor iedere soort toegestaan. Ga naar de betreffende verordening of regeling voor meer informatie.

1 de vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

2 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

3 de vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

4 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

5 de vrijstelling voor deze soorten wordt ingetrokken met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening 2022.

Opmerking bij Friesland: Er gelden allerlei aanvullende voorschriften aan de vrijstelling mbt doden, vangen, vrijlaten en beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen. In de stukken wordt ook vrijstelling gegeven voor de mol, maar deze is niet beschermd onder de Wnb. Deze omissie wordt rechtgezet bij de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening 2022.

(Bron: *Natuurinclusief*, april 2022).

- Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt.

Gedragscodes zijn bedoeld voor organisaties die in hun reguliere taken of activiteiten regelmatig met de wet te maken hebben. Elke sector kan een gedragscode opstellen en laten goedkeuren. Wanneer een gedragscode is goedgekeurd, kan eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, zonder ontheffing de handelingen verrichten. Er kan gecontroleerd worden of er gehandeld wordt volgens de gedragscode. Dat dient aangetoond te worden; de bewijslast dat er correct wordt gehandeld ligt bij de initiatiefnemer.

Gedragscodes worden goedgekeurd door de Minister van EZ, in overleg met de provincies. De goedkeuring geldt voor een periode van maximaal vijf jaar.

- Ecologisch onderzoek laten uitvoeren

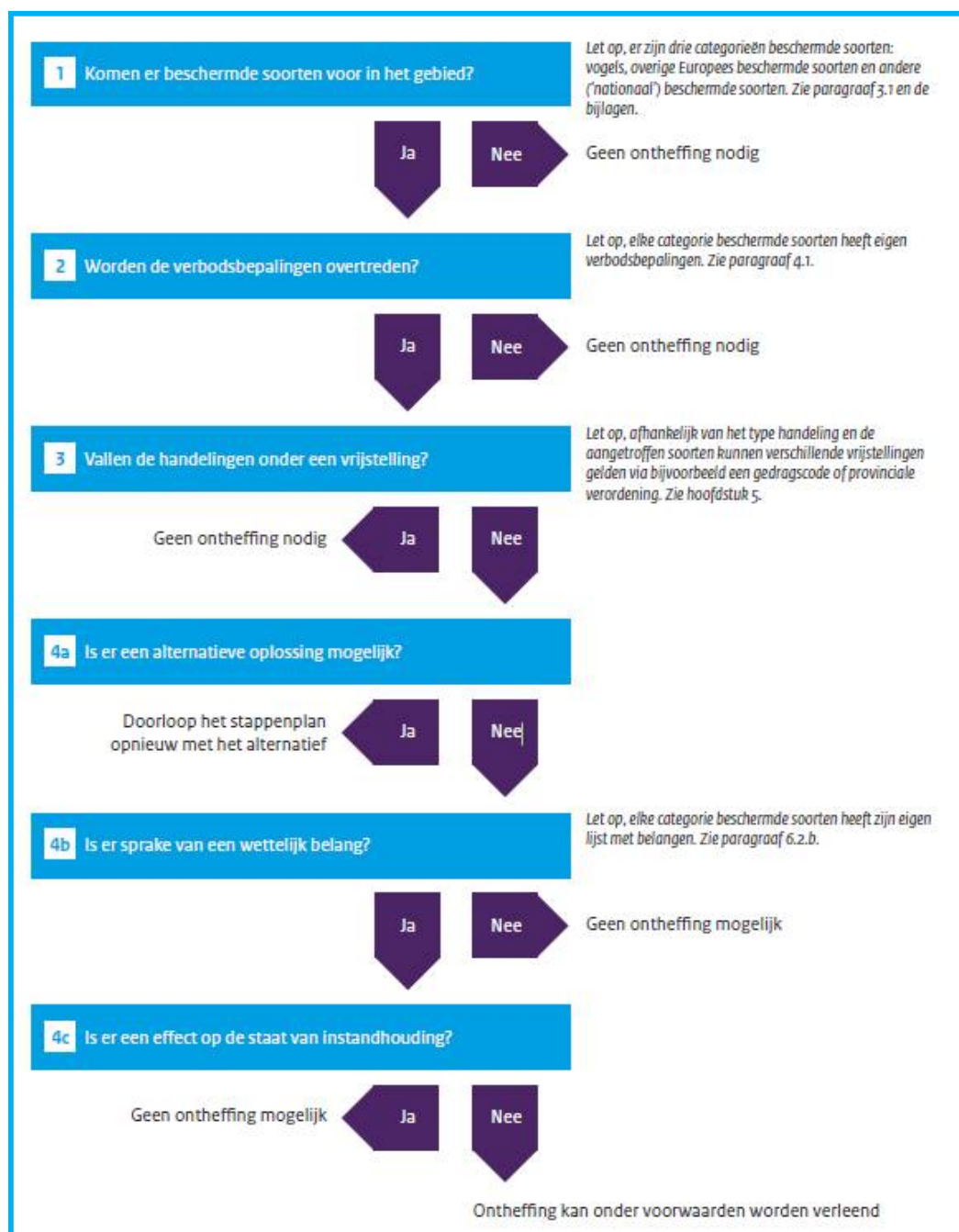
Voordat de beoogde ingreep kan plaatsvinden dient inzichtelijk gemaakt te zijn dat er door de ingreep geen overtreding zal plaatsvinden van de Wet natuurbescherming.

Meestal wordt eerst een zogenaamde quickscan (natuurtoets) flora en fauna uitgevoerd. Uit dit onderzoek dient naar voren te komen of er vervolgstappen genomen dienen te worden. De vervolgstappen kunnen bestaan uit een nader onderzoek, het nemen van mitigerende maatregelen en/ of het aanvragen van een ontheffing.

De bepalingen van de Wet natuurbescherming zijn alleen van toepassing als op of rondom de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden beschermde planten en/of dieren

voorkomen of als zich daar hun nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen bevinden. Het plangebied is het gebied waar de daadwerkelijke handeling wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de kenmerken van de activiteit kunnen storende factoren ook optreden buiten het plangebied. Denk aan verstoring door geluid, waardoor bijvoorbeeld het verbod om soorten opzettelijk te verstoren wordt overtreden. Hoe groot het onderzoeksgebied is hangt dan ook af van de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het onderzoeksgebied is vaak groter dan het plangebied. Andere leefgebieden van een diersoort, zoals foerageergebieden of vaste vliegroutes, worden volgens de uitleg van het Guidance document niet beschermd, tenzij deze samenvallen met de voortplantings- of rustplaatsen. Jurisprudentie maakt echter duidelijk dat in het geval van Habitatrichtlijnsoorten het zodanig verstoren van vaste vliegroutes en/of beschadigen van foerageergebied dat de soort om die reden deze vaste voortplantings- of rustplaatsen (die buiten het plangebied zijn gelegen) zal verlaten, wel onder het verbod van de Habitatrichtlijn valt).

De redenering hierbij is dat bij een dergelijke verstoring de ecologische functionaliteit van de voortplantings- of rustplaatsen niet meer gegarandeerd is. In deze gevallen is dan ook artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming van toepassing. Het ministerie van Economische Zaken heeft een stappenschema opgesteld die door initiatiefnemers doorlopen dient te worden.

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

Natura2000 (gebiedsbescherming)

Gebieden die bescherming genieten zijn Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden).

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Indien er negatieve effecten te verwachten zijn, bijvoorbeeld door een toename van stikstofdepositie, dient er een vervolgonderzoek plaats te vinden. Mogelijk dient er een vergunning Wnb aangevraagd te worden.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

Nationaal Natuur Netwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De bescherming van het Nationaal Natuurnetwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het netwerk kan in verschillende provincie andere benamingen hebben, zo heet de NNN in provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en in Noord-Brabant het Natuurnetwerk Brabant.

Dit NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In het NNN liggen: bestaande natuurgebieden (waaronder Natura2000, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden (beheerd volgens agrarisch natuurbeheer) en ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee.

In het netwerk geldt voor nieuwe ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moeten de

ontwikkelingen een groot openbaar belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gemitigeerd. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader. De initiatiefnemer dient onderzoek te doen naar eventuele significant negatieve effecten die een activiteit kan hebben op het NNN.

Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Wet natuurbescherming en het NNN bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Rode Lijst

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de wet zijn opgenomen.

De aanwijzing van nationale soorten is mede gebaseerd op de status die de soorten in de rode lijsten hadden ten tijde van het opstellen van de Wnb.

BIJLAGE 3

LIJSTEN BESCHERMDE SOORTEN

Soorten beschermd onder paragraaf 3.2 van de
Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (4)

Drijvende water- weegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	Aptium repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Zoogdieren terrestrisch (8)

Bever	Castor fiber
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Eurazische lynx	Lynx lynx
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Wilde kat	Felis silvestris
Wolf *)	Canis lupus

Vleermuizen (22)

Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis	Myotis brandtii
Pranjesaart	Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwerg- vleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoor- vleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoor- vleermuis	Plecotus auritus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrum- equinum
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Klein dwerg- vleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Klein hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laatzvlieger	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Ruige dwerg- vleermuis	Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Watervleermuis	Myotis daubentonii

Zoogdieren marien (5)

Bruinvos	Phocoena phocoena
Gewone dolfijn	Delphinus delphis
Tuimelaar	Tursiops truncatus
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus alibonatus

Vissen (2)

Houting	Coregonus oxyrinchus
Steur	Acipenser sturio

Amfibieën (8)

Boomkikker	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	Bombina variegata
Heikikker	Rana arvalis
Kamsalamander	Triturus cristatus
Knoeflookpad	Pelobates fuscus
Poelkikker	Rana lessonae
Rugsreppad	Bufo calamita
Vroedmeesierpad	Alytes obstetricans

Reptielen (3)

Gladde slang	Coronella austriaca
Muurhagedis	Podarcis muralis
Zandhagedis	Lacerta agilis

Vlinders (7)

Donker pimpinel- blauwje	Maculinea nausithous
Grote vuurvinder	Lycaena dispar
Moerasparelmoer- vinder *)	Euphydryas auranta
Pimpinelblauwje	Maculinea teletus
Teunisbloempijl- staart	Proserpinus proserpina
Tijlblauwje *)	Maculinea arion
Zilverstreepvlieg- beestje *)	Coenonympha hero

Libellen (8)

Bronslibel *)	Oxygaster curditi
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuit- libel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winter- juffer *)	Sympecma paedisca
Oorselijke witsnuit- libel *)	Leucorrhinia albifrons
Rietrombout	Gomphus flavipes
Sterlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Kevers (5)

Brede geelrandwater- roofkever	Dytiscus latidorsus
Gestreepte water- roofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerno
Jucheleerkever	Osmoderma eremita
Vermiljoenkever	Cucujus cinnabarinus

Overige soorten (2)

Blaasfse stroom- mossel	Unio crassus
Platte schijfhoren	Anisus vorticulus

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die
toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en
3.8 omdat er een gerede kans op terugkeer bestaat

Soorten beschermd onder paragraaf 3.3 van de
Wet natuurbescherming (artikel 3.10 en 3.11)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (76)

Akkerboerbloem *	<i>Ranunculus arvensis</i>
Akkerdooznaad *	<i>Tortilis arvensis</i>
Akkerogenroost *	<i>Odonodes vernus vernus</i>
Bekliede ogenroost *	<i>Euphrasia rosikoviana</i>
Berggarnander *	<i>Teucrium montanum</i>
Bergnachtorchis *	<i>Platanthera chlorantha</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauw guichelheil *	<i>Anagallis arvensis foemina</i>
Bokkenorchis *	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Bosboerbloem *	<i>Ranunculus pol. nemorosus</i>
Bosdravik *	<i>Bromopsis r. benekenii</i>
Brave hendrik *	<i>Chenopodium bonus- henricus</i>
Brede wolfsmelk *	<i>Euphorbia platyphyllos</i>
Breed wollegras *	<i>Eriophorum latifolium</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Dennenorchis *	<i>Goodyera repens</i>
Dreps *	<i>Bromus secalinus</i>
Echte garnander *	<i>Teucrium cham. germanicum</i>
Fransjegeendaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis *	<i>Epipactis muelleri</i>
Geplootde vrouwenmantel *	<i>Alchemilla subcrenata</i>
Geande veldsla *	<i>Valerianella dentata</i>
Gevlekt zonneroosje *	<i>Tuberaria guttata</i>
Glad biggenkruid *	<i>Hypochaeris glabra</i>
Gladde zegge *	<i>Carex lasiocarpa</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel *	<i>Asplenium viride</i>
Groot spiegelklokje *	<i>Legousia speculum- venetis</i>
Grote bosardber *	<i>Fragaria moschata</i>
Grote leeuwenklauw *	<i>Aphanes arvensis</i>
Honingorchis	<i>Hemimittum monorchis</i>
Kalkboerbloem *	<i>Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides</i>
Kalkkeerp *	<i>Centaurea calcitrapa</i>
Karstulzeranjer *	<i>Dianthus carthusianorum</i>
Karwijnsel *	<i>Selinum carvifolium</i>
Klein ereprijs *	<i>Veronica verna</i>
Klein Schorsenaar *	<i>Scorzonera humilis</i>
Klein wolfsmelk *	<i>Euphorbia exigua</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Knollathyrus *	<i>Lathyrus linifolius</i>
Knolspirea *	<i>Filipendula vulgaris</i>
Korensla *	<i>Amosotis minima</i>
Kranskarwij *	<i>Carum veridicillatum</i>
Kruipdijm *	<i>Thymus praecox</i>
Lange zonnedaauw	<i>Drosera longifolia</i>
Liggende ereprijs *	<i>Veronica prostrata</i>
Moerasgarnander *	<i>Teucrium scordium</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Naakte lathyrus *	<i>Lathyrus aphaca</i>
Naaldenkervel *	<i>Scandix peccen-venetis</i>
Pijlscheefkelt	<i>Arabis h. sagittata</i>
Roggelelie *	<i>Lilium bulbiferum croceum</i>
Rood peperboompje *	<i>Daphne mezereum</i>
Rozenkransje *	<i>Antennaria dioica</i>
Ruw parelzaad *	<i>Lithospermum arvense</i>
Stofzaad *	<i>Monotropa hypopitys</i>
Scherpkruis *	<i>Asperugo procumbens</i>
Schubvaren	<i>Ceserach officinarum</i>
Schubzegge *	<i>Carex leptocarpa</i>

Smalle raai *	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Spits havikskruis *	<i>Hieracium laccucella</i>
Steenbraam *	<i>Rubus saxatilis</i>
Stijve wolfsmelk *	<i>Euphorbia sericea</i>
Tengere distel *	<i>Carduus tenuiflorus</i>
Tengere veldmuur *	<i>Minuartia hybrida</i>
Trosgarnander *	<i>Teucrium botrys</i>
Veenbloembies *	<i>Scheuchzeria palustris</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vroege ereprijs *	<i>Veronica praecox</i>
Wilde averult *	<i>Anemista c. campestris</i>
Wilde ridderspoor *	<i>Consolida regalis</i>
Wilde weide *	<i>Melampyrum arvense</i>
Wolfskers *	<i>Atropa bella-donna</i>
Zandwolfsmelk *	<i>Euphorbia seguieriana</i>
Zinkvooltje	<i>Viola lutea calamitaria</i>
Zweedse kornoelje *	<i>Cornus suecica</i>

Zoogdieren terrestisch (31)

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Boommarter	<i>Maris maris</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Buizing	<i>Mus mus</i>
Damhert	<i>Dama dama</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Dwergmuis	<i>Microtus minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Egel	<i>Echinaceus europaeus</i>
Elkermuis	<i>Elomys quercinus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mus mus</i>
Hutspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Molmuis *	<i>Arvicola scherman</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Steenmarter	<i>Maris foetida</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Wezel	<i>Mus mus</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Zoogdieren marien (2)

Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>

Amfibieën (8)

Alpenwater- salamander	<i>Triturus alpestris</i>
Brune kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Klein water- salamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelse groene kikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Vinpoosalamander	<i>Triturus helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Reptielen (4)

Adder	<i>Vipera berus</i>
-------	---------------------

Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>

Vissen (6)

Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>
Beekprijs	<i>Lampetra planeri</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkrutjer	<i>Misgurnus fossilis</i>
Kwabaal *	<i>Lota lota</i>

Vlinders (20)

Aardbeetvlinder *	<i>Pyrgus malvae</i>
Bosparelmoe- vlinder *	<i>Melitaea athalia</i>
Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Brune erkenpage *	<i>Saxatilis ilicis</i>
Duinparelmoe- vlinder *	<i>Argynnis niobe</i>
Gentiaanblauwje *	<i>Maculinea alcon</i>
Grote parelmoe- vlinder *	<i>Argynnis aglaja</i>
Grote vos *	<i>Nymphalis polychloros</i>
Grote weerschijn- vlinder *	<i>Apatura iris</i>
Iepenpage	<i>Saxatilis w-album</i>
Klein heetvlinder *	<i>Hipparchia sadolus</i>
Klein tsvogel- vlinder *	<i>Limnitis camilla</i>
Kommavvlinder *	<i>Hesperia comma</i>
Sleedoornpage *	<i>Thecla betulae</i>
Spiegeldikkopje *	<i>Heuroperus morpheus</i>
Veenbesblauwje *	<i>Plebeius ophione</i>
Veenbesparelmoe- vlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>
Veenhooibeeseje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoe- vlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Zilveren maan *	<i>Boloria selene</i>

Libellen (8)

Beekrombout *	<i>Gomphus vulgatissimus</i>
Bosbeekjuffer *	<i>Calopteryx virgo</i>
Donkere waterjuffer *	<i>Coenagrion armatum</i>
Gevlekte glanslibel *	<i>Somatochlora flavomaculata</i>
Gewone bronlibel *	<i>Cordulegaster boltonii</i>
Hoogveenglanslibel *	<i>Somatochlora arcata</i>
Kempense heidlibel *	<i>Sympterygion depressusculum</i>
Speerwaterjuffer *	<i>Coenagrion hastulatum</i>

Kevers (1)

Vliegende hert	<i>Lucanus cervus</i>
----------------	-----------------------

Overige soorten (1)

Europese rivierkreeft	<i>Asiaticus asiaticus</i>
-----------------------	----------------------------

*) soort die geen wettelijke bescherming had
onder de Flora- en faunawet

BIJLAGE 4

JAARROND BESCHERMDE NESTEN

**Mogelijk dat in de loop der tijd per provincie de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt aangepast. Voor een actuele stand van zaken dient altijd de stand van zaken in de desbetreffende provincie bekeken te worden.
(bron: website natuurinclusief)**

Vogels met jaarrond beschermde nesten Overijssel

Conform provinciale beleidsregels natuur provincie Overijssel

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Boerenwaluw	3
Boomvalk	4
Bosuil	3
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huisemus	2
Huiswaluw	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Raaf	4
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Torenvalk	4
Wespendief	4
Zeearend	4
Zwarte specht	3
Zwarte wouw	4

Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Blauwe reiger	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Draaihal	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Gauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Grutto	5
Ijsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kortsnavelboomkruiper	5
Middelste bonte specht	5
Oeverwaluw	5
Ringmus	5
Spreeuw	5
Tapuit	5
Tureluur	5
Veldleeuwerik	5
Wulp	5
Zomertortel	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5

uitleg:

categorie 1:

Jaarrond gebruikte nesten

categorie 2:

Zeer plaatstrouwe koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

categorie 3:

Zeer plaatstrouwe broedvogel die ieder jaar terugkeert naar specifiek nest of afhankelijk is van bebouwing

categorie 4:

Vogels die jaarlijks terugkeert naar specifiek nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

categorie 5:

Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen. Echter, dusdanig kwetsbaar dat aangetoond moet worden dat er voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving aanwezig is om zich te kunnen vestigen.

BIJLAGE 5

BRONNEN

www.natura2000.nl
www.NDFF.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl